

Z P O L O M I D O A M E R I K Y

Vystěhovalectví z Čech a Moravy do Ameriky má tradici doloženou do první poloviny 17. století, tedy do období těsně po bitvě na Bílé hoře. V této době však dochází k odchodu Čechů a Moravanů do Ameriky jen ojediněle a často až po delším pobytu v Holandsku, Anglii nebo Sasku. K masovému odchodu dochází až v polovině 19. století. V té době již existovalo železniční spojení Čech a německých přístavů, které bylo pro snadné zdolání první části cesty nezbytné. Podle různých statistik lze odhadovat, že v letech 1850-60 odešlo do Spojených států 23 tisíc Čechů a Moravanů, v letech 1861-70 33 tisíc, v letech 1871-80 50 tisíc a v letech 1881-90 dokonce 62 tisíc. Po roce 1890 dochází k poklesu počtu imigrantů z Čech a Moravy. V té době začíná prudký růst počtu imigrantů z východní Evropy. V roce 1895 jich poprvé přicestovalo více než ze zemí západní Evropy.

Důvody vystěhovalectví byly různé a lze je rozdělit na dva základní typy. První skupinu tvoří faktory, které lze souhrnně charakterizovat jako nepříznivé podmínky v zemi či oblasti původu. Můžeme sem zařadit hospodářskou depresi, náboženské a etnické represe, přelidnění zemědělských oblastí projevující se nedostatkem půdy, hrozbu válek a vojenské povinnosti, osobní a rodinné důvody. Druhá skupina zahrnuje důvody vycházející z příslibu lepších podmínek za oceánem a první skupinu doplňuje. Patří sem náboženská a politická svoboda, dostatek levné zemědělské půdy nebo hospodářský rozvoj americký měst.

Vycestování z Čech a Moravy do Ameriky nebylo jednoduché. Vystěhovačci museli získat povolení rakouských úřadů nebo riskovat ilegální odchod. K tomu docházelo, když se muž vyhýbal vojenské službě nebo když majitel panství odmítl uvolnit rolníka. Po železnici se dostali do některého z přístavů. Nejčastěji se jednalo o Brémy nebo Hamburg. Z těch většinou pluli přímo do Spojených států. V ranějším období nejprve cestovali do Anglie a přes oceán se dostávali na anglické lodi. Cesta parníkem trvala přibližně dva týdny a plachetnicí čtyři i více. Část lodí směřovala do přístavů na východním pobřeží, New Yorku, Baltimore, Bostonu a Filadelfie. Některé přistály v New Orleans ve státě Louisiana nebo v texaském Galvestonu. Cesta do těchto přístavů v Mexickém zálivu trvala déle. Z pobřeží přistěhovačci pokračovali po železnici nebo na říčních lodích. Vlákem dojeli až na konec železnice a do místa, kde se chtěli usadit, dorazili na vozech tažených volským spřežením.

Češi a Moravané směřovali ve druhé polovině 19. století především do států Illinois, Iowa, Minnesota, Nebraska, New York, Ohio a Wisconsin. V těchto sedmi státech dohromady žilo

přes 80% všech Čechů a Moravanů ve Spojených státech. Ve státě New York, Illinois a Ohio žilo mnoho krajanů ve městech New York, Chicago a Cleveland, kde pracovali v dělnických profesích. Naopak ve státech Iowa, Minnesota, Nebraska a Wisconsin se jednalo o zemědělce. V samém závěru století byly cílovými státy i Kalifornie a Texas.

Americký Středozápad zahrnuje celkem 12 států: Severní Dakotu, Jižní Dakotu, Nebrasku, Kansas, Minnesotu, Iowu, Missouri, Wisconsin, Illinois, Michigan, Indianu a Ohio. Do této oblasti ve druhé polovině 19. století přicházeli kromě Čechů a Moravanů také osadníci z Německa, Švédska a Norska, Dánska, Irska. Největší část tvořili anglicky mluvící Američané a Britové. Čeští a moravští farmáři se od svých sousedů lišili. Mnoho Čechů a Moravanů narozdíl od ostatních kupovalo farmy za úspory a nebralo si na jejich nákup půjčku. Peníze našetřili během prvních měsíců a let pobytu ve Spojených státech, kdy pracovali jako dělníci ve velkých městech nebo jako čeledíni na farmách. Druhým rozdílem byl vyšší počet pěstovaných plodin. Češi a Moravané pěstovali průměrně čtyři plodiny, Němci tři a Američané jen dvě. Tato konzervativnost snižovala riziko hospodaření, což znamenalo, že v případě neúrody nebo poklesu výkupních cen byla ztráta nižší. Zároveň však byl v opačném případě menší zisk. Třetím rozdílem bylo, že přicházeli po celých rodinách. U jiných etnik docházelo k tomu, že přicházeli nejprve muži, usadili se a ženy s dětmi za nimi přijeli později.

Manželé Ondráčkovi

Mezi českými a moravskými přistěhovalci na americký Středozápad bylo i mnoho rodin z Českomoravské vysočiny. Roku 1890 tam přicestovali i manželé Štěpán a Marie Ondráčkovi s dětmi Marií (*1880), Josefou (*1882), Růženu (*1884) a Adolfem (*1887). Otcí bylo 35 let a matce 37. Děti byly ve věku 2 až 9 let. Další dvě děti, Josef (*1891) a Sofie (Žofie, *1894) se manželům narodily až ve Spojených státech. Podle žádosti Štěpána Ondráčka o občanství Spojených států amerických podaného v listopadu 1890 v okrese McLeod státu Minnesota a podle rodinné historie připlula rodina do New Yorku v červenci 1890. Občanství bylo Štěpánu Ondráčkovi uděleno až o sedm let později, v srpnu 1897. O Štěpánu Ondráčkovi a jeho ženě Marii, rozené Křížové z Rozsoch, víme, že uzavřeli sňatek v únoru 1879 a žili v Polomi číslo 9. Štěpán Ondráček se živil jako rolník. Je velmi pravděpodobné, že se seznámili prostřednictvím Mariiny sestry, která dle informace žijících členů rodiny v Polomi sloužila.

Rodiče Štěpána, Josef Ondráček (1814-1894) a Anna, rozená Procházková (1814-1892), měli celkem 14 dětí. Štěpán se narodil jako dvanáctý. Šest jeho sourozenců zemřelo jako děti. Marie Křížová byla dcerou Jana Kříže (1801-1861) z Rozsoch a Kateřiny (*1818), rozené

Neškrabalové z Blažkova. Jan a Kateřina uzavřeli manželství roku 1840 a měli spolu celkem sedm dětí.

O motivech cesty rodiny Ondráčkových do Ameriky se můžeme dohadovat. Vodítkem nám může být svědectví jejich pravnučky paní Nancy Zimmer (*1945). Nancy je vnučkou nejstarší dcery manželů Ondráčkových Marie a jejího manžela pana Franka Hajicka. Nancy Zimmer zpracovávala na začátku 60. let na střední škole domácí úkol týkající se rodinné historie. Dědeček Frank Hajicek jí tehdy vyprávěl, že Štěpán a Marie měli ve staré vlasti rozepře s příbuznými. Štěpán se chtěl rovněž vyhnout hrozbě vojenské povinnosti v rakousko-uherské armádě. Naději našli v možnosti odejít do Ameriky.

Velmi pravděpodobným a patrně rozhodujícím důvodem k cestě za oceán mohl být také nedostatek zemědělské půdy. Rodiče Štěpána měli celkem 14 dětí. Šest z nich zemřelo v dětském věku. Zbýlých osm tvořili čtyři chlapi a čtyři dívky. Štěpán z nich byl nejmladší. O jeho předcích se v archívních materiálech hovoří jako o majitelích gruntu. U Štěpánova děda je v jednom případě uvedeno, že jde o půlláníka. Ke statku tedy mohly náležet polnosti o velikosti přibližně 9 hektarů (23 akrů). Štěpán a Marie po sňatku museli žít několik let ve Velkém Tresném. První dvě děti, Marie a Josefa, se jim totiž narodily právě tam v letech 1880 a 1882. Třetí a čtvrté dítě, dcera Růžena a syn Adolf, se již narodily v Polomi číslo 9 v letech 1884 a 1887. Mladá rodina tedy těžko disponovala statkem, na kterém by mohla samostatně hospodařit. V prvních letech po svatbě žili v místě, kde měli Ondráčkovi z Polomi podle svědectví žijících příslušníků rodiny vzdálené příbuzné, a později na statku otce ženicha. Zdá se, že k rozhodnutí odejít vedlo několik důvodů: nedostatek půdy, hrozba vojenské povinnosti a rodinné důvody.

Před svým odchodem byli ubezpečeni, že plavba přes oceán potrvá přibližně tři týdny, ale nakonec se měla podle rodinné historie protáhnout na šest týdnů. Na palubě bylo každé rodině přiděleno místo. Pasažéři s sebou museli mít dostatek potravin a vody na celou dobu cesty. Vodu si pečlivě odměřovali. Přesto jim došla a asi tři dny neměli co pít. Pomoc lodi v nouzi poskytla posádka ruské lodi. Informace o délce plavby se však zdá nadsazená. Pan Donald C. Ondracek zjistil, že jeho prarodiče cestovali na parníku Fulda. Podle záznamů o této lodi je zřejmé, že se plavba protáhla nad obvyklou dobu, mohla však trvat maximálně čtyři týdny. I to ovšem muselo všem cestujícím způsobit nečekané vážné problémy.

Manželé Štěpán a Marie Ondráčkovi a jejich čtyři děti vstoupili na americký břeh 8. července 1890. Vlákem pokračovali do Chicaga. Na cestě je často obtěžovaly krysy, zejména na

železničních stanicích. Rodina se před nimi musela chránit. Zvláště nebezpečné byly pro jejich nejmladší dítě, ani ne tříletého Adolfa. V Chicagu tehdy žila početná česká komunita. Má se zato, že zde Štěpán rodinu ponechal a poslal pro ni, až když se usadil.

Rodina Ondráčkových se usadila v městyse Hale v okrese McLeod státu Minnesota. Není mnoho známo o tom, jak se živil v prvních letech po příchodu do Minnesoty. Podle sčítání lidu ve státě Minnesota v roce 1895 je však zřejmé, že měli v Hale pronajatou farmu. Záznamy z celoamerického sčítání v roce 1900 uvádějí, že mají stále pronajatou farmu, na které Štěpán hospodaří. Obě dospělé osoby byly gramotné, patrně se tím myslí v rodném jazyce. Zároveň se totiž uvádí, že nehovoří anglicky. V záznamech je dále uvedeno, že Růžena, Adolf a Josef navštěvují školu. Nejstarší dceři Marii byl tehdy již 20 let. Vdávala se až roku 1909, takže tehdy byla ještě svobodná. Patrně sloužila jako děvečka na bohatší farmě nebo pracovala ve městě. V záznamech chybí i druhá dcera Josefka. Té se narodil roku 1902 syn. Není tedy vyloučeno, že v době sčítání již byla vdaná. Záznamy ze sčítání v Minnesotě v roce 1905 dokládají, že rodina v té době žila v městyse Hutchinson ve stejném okrese. Z jiných zdrojů je možno usuzovat, že k přestěhování došlo mezi lety 1900 až 1902. Mezi členy rodiny chybí další dcera, Růžena. V době sčítání byla několik měsíců vdaná. Synové Adolf a Josef jsou evidováni jako čeledíni. Stejně složení domácnosti, tedy rodiče a děti Adolf, Josef a Sofie, bylo i v roce 1910. Uvádí se, že Štěpán a všechny tři děti uměli mluvit anglicky. Matka Marie pouze česky. V roce 1920 je již uveden pouze 66-letý otec Štěpán. Jeho žena zemřela v roce 1917. Syn Adolf se oženil v roce 1913 a dcera Sofie v roce 1918. Syn Josef byl v roce 1918 s americkou armádou jako voják ve Francii. Po svém návratu se usadil ve státě Wisconsin, kde se mu v listopadu 1919 narodil syn. Josefova manželka pocházela z irsko-skotské rodiny. Celkem spolu měli pět dětí.

Rovněž existují úřední záznamy o tom, že roku 1908 kupuje Štěpán Ondráček farmu o rozloze 10 akrů (přibližně 4 hektary) od Louise Lucashe za 1030 dolarů. Rozloha pozemků je však příliš malá. Těžko mohla stačit na uživení rodiny. Štěpán musel nutně mít další zaměstnání nebo alespoň pronajaté další pozemky. Po úmrtí Štěpána v roce 1929 se farma stala předmětem dědictví. Štěpánova žena Marie zemřela již o 12 let dříve, takže se řízení účastnily pouze děti. Syn Josef si půjčil peníze a ostatní sourozence v roce 1934 vyplatil. Josef se do Nebrasky k převzetí farmy vrátil z Milwaukee ve státě Wisconsin, kde do té doby žil. Milwaukee patřilo k městům hustě osídleným přistěhovalci z Čech a Moravy. Krajané tehdy toto město dokonce nazývali Milvánky.

Štěpán a Marie Ondráčkovi pocházeli z evangelické církve a patřili ke sboru ve Veselí. Štěpánův praděd Martin Wondraczek je dokonce uveden v tolerančních přihláškách za obec Polom. Štěpán a Marie se v Minnesotě stali členy česko-bratrského sboru v Silver Lake. Tento sbor se začal formovat již v roce 1871, takže v době, kdy se rodina Ondráčková začala účastnit sborového života, měl již přibližně dvacetiletou historii. Sbor vznikl kolem několika rodin, které do Minnesoty přišli z evangelického sboru v Telecím na Českomoravské vysočině. Náboženská a místní spjitost může znamenat, že Štěpán a Marie jeli do okresu McLeod záměrně, za někým, koho znali. Ze sborové matriky v Silver Lake se můžeme dočíst, že dcera Sofie byla pokřtěna v den svých prvních narozenin dne 5. listopadu 1895 nebo že syn Josef byl konfirmován ve věku 12 let dne 12. června 1904. V matrice bychom našli i další záznamy o rodině Ondráčkových včetně dat křtu některých jejich vnuků a vnuček.

Okres McLeod byl jedním ze tří okresů státu Minnesota, kde žilo nejvíce osob narozených v Čechách nebo na Moravě. V každém z těchto tří okresů v jižní části státu bylo podle sčítání v roce 1890 přes 1 200 obyvatel narozených v Čechách nebo na Moravě. Okres Ramsey je městský okres. Dnes zde leží velkoměsto St. Paul. Okresy McLeod a Le Sueur jsou venkovské a leží západně a jihozápadně od města Minneapolis. Nejvíce Čechů a Moravanů do těchto okresů přišlo v 70. letech 19. století. V následujícím desetiletí se příliv zpomalil. Manželé Ondráčkovi přišli na konci tohoto období, kdy i celkový počet obyvatel okresu McLeod začal stagnovat a ustálil se na hodnotě pod 20 tisíc obyvatel. Většina půdy už musela být rozebrána, což vysvětluje i dříve naznačené komplikace s obstaráváním vlastní půdy.

Přes problémy získat půdu víme, že se Štěpán živil jako farmář. Podle záznamů ze sčítání lidu víme i to, že si farmu pronajal. Existovaly dvě možnosti, jak realizovat pronájem. Celkem 47 farmářů v roce 1900 si půdu od majitelů pronajímala za peněžní poplatek. Pětkrát více nájemců, přesně 256, mělo půdu pronajatou za podíl na úrodě. Jakou formu zvolil Štěpán netušíme. V okrese bylo v roce 1900 2 335 farem a průměrná velikost farmy byla 129 akrů (asi 52 ha). Většinu farem je možné považovat za větší. 1 305 farem mělo pozemky o rozloze 100 až 499 akrů. 1 016 farem bylo menších než 100 akrů a jen 14 větších než 500 akrů. Jaké plodiny se pěstovaly v roce 1900 nevíme. Nebude se to však příliš lišit od roku 1890. Tehdy byla čtvrtina pozemků oseta pšenicí, asi 6% ovsem a 4% kukuřicí. Další obiloviny, ječmen, žito a pohanka, se téměř nepěstovaly.

Uvedli jsme, že podle sčítání lidu neuměl Štěpán v roce 1900 anglicky. Jeho žena Marie neovládala jazyk ani v roce 1910 a asi se jej až do své smrti v roce 1917 nenaučila. To však

nenaznamená, že nemohli komunikovat se svým okolím. Kromě rodiny, evangelického sboru a více než tisícovky českých obyvatel okresu se patrně byli schopní domluvit i s početnou skupinou německy mluvících obyvatel. Těch žilo v okrese dokonce ještě více než Čechů a Moravanů. V roce 1900 jich zde bylo 2 588 narozených v Německu a 89 v Rakousku. Pokud budeme předpokládat, že Ondráčkovi ovládali německý jazyk, což je téměř jisté, pak se ve své době mohli česky nebo německy dorozumět minimálně s pětinou obyvatel okresu.

Manželé Štěpán a Marie Ondráčkovi měli šest dětí a dvacet vnoučat. Jedním z nich je Donald Crawford Ondracek (*1930), který žije ve městě Watkinsville ve státě Georgia. Několik let se zabývá rodinnou historií. Je schopen dále doložit 44 pravnoučat Štěpána a Marie a již nyní minimálně 40 praprawnoučat.

V americké větvi rodiny Ondráčkových se dodnes předává příběh dokumentující náboženskou nesvobodu a úřední aroganci v jejich staré vlasti. K události mohlo dojít v první polovině 18. století. Praprababička Anny Procházkové, matky Štěpána, žila v dobách pronásledování tajných protestantů. Státem podporovaná Římsko-katolická církev zakazovala vlastnit Bibli kralickou, tedy Písmo v mateřském jazyce. Úředníci nepravdělně navštěvovali vsi a v domácnostech se přesvědčovali, že lidé nařízení respektují. Děti tajných protestantů proto měly za úkol hrát si na cestách a včas varovat rodiče, kdyby se úředníci blížili. Jednoho dne praprababička Anny Procházkové a tři děvečky pekly chléb. Tu do kuchyně vběhlo jedno z dětí a matku varovalo před církevními úředníky. Matka vzala Bibli z poličky, zabalila ji do pokrývky a schovala do díže, ve které míchala těsto. Během několika minut přišel kněz a dva církevní úředníci. Kněz zůstal se ženami v kuchyni a ostatní dva prohledávali dům. Nic však nenašli. Kněze to rozzlobilo a svojí špinavou holí zamíchal těsto v díži. Bibli ovšem nenašel. Ženě řekl, aby díži umyla, a odešel.

Štěpán a Marie Ondráčkovi zcela jistě udržovali písemný kontakt se svojí rodinou v Polomi. Donald Ondráček má originál dopisu, který jim patrně zaslal Štěpánův otec Josef. Dopis píše muž a užívá oslovení *Milé Děti!* Děkuje za obdržení dopis a ujištění, že se jim daří dobře. Dále se zmiňuje, že zdraví mu příliš neslouží a že se necítí na cestu do Ameriky. Zima prý byla tuhá. Sněhu je všude dost a jablka ve sklepě pomrzla. Na Vysočině se ovšem jablky myslí brambory, tedy základní potravina. Situace tedy byla vážná. Pokud připustíme, že dopis psal Josef Ondráček, můžeme vzhledem k dalším okolnostem soudit, že byl napsán v březnu 1893 nebo o rok později, těsně před Josefovou smrtí. Odesílatel rovněž reaguje na dotaz o *Františku po Pavlovi*. František má být v Bystřici ve škole. Chtějí ho mít učitelem. Kdo je František po

Pavlovi? Štěpán Ondráček měl bratra Pavla, který mu byl velmi blízký, neboť byl jen o dva roky starší. Jedním z Pavlových dětí byl František, který se narodil 18. dubna 1879. V březnu roku 1893 mu tedy mohlo být téměř 14 let.

František Ondráček

František Ondráček se podle svědectví potomků skutečně stal učitelem. Zjistil však, že se nejedná o povolání, které by chtěl vykonávat. O tom, co dělal do svého odjezdu do Ameriky příliš nevíme. Z archívních zdrojů je jisté, že jeho otec zemřel již v roce 1883, kdy byl František ještě zcela malé dítě. Jeho rodiče Pavel a Vincencie měli ještě dvě dcery, obě však zemřely brzy po narození. Díky záznamům amerického imigračního úřadu však máme k dispozici mnoho informací o jeho příjezdu do Spojených států.

František cestoval se svou snoubenkou Annou Filipi. Ta se narodila 26. února 1887 ve Velkém Tresném na Českomoravské vysočině. Do Ameriky pluli na palubě německé lodi Císař Vilém II. (Kaiser Wilhelm II) a na Ellisův ostrov (Ellis Island) v New Yorku vstoupili 12. dubna 1905. František měl těsně před 26. narozeninami, Anně bylo 18 roků.

Lod' Císař Vilém II patřila mezi čtyři obří parníky společnosti Norddeutscher Lloyd. Šlo o jednu z nejrychlejších lodí v severním Atlantiku a Císař Vilém II dokonce držel v letech 1906-1907 rekord v cestě z Ameriky do Evropy. Lod' byla dlouhá 216 m a široká 22 m. Parník plul rychlostí 42 km/hod a pojal 1 888 cestujících. Z dalších zdrojů víme, že znovu přistál v New Yorku dne 10. května 1905. Cesta mezi kontinenty mu tedy musela trvat méně než 14 dní. Mnohem spíše však celková doba plavby byla okolo 10 dnů.

Vzhledem k tomu, že František a Anna prošli imigrační stanicí na Ellisově ostrově, je téměř jisté, že přes oceán cestovali v podpalubí lodi. V roce 1905 totiž pouze 3 tisíce ze 100 tisíc pasažérů v první a druhé třídě muselo projít touto stanicí. Naopak všech 800 tisíc pasažérů, kteří cestovali v podpalubí muselo na Ellisův ostrov.

Cestování v podpalubí nebylo vůbec snadné. Mnohem přesnější je říci, že bylo děsivé. Došlo i k případu, kdy desetina cestujících během plavby zemřela. Pro lodní společnosti však byla přeprava cestujících v podpalubí velmi zisková. Lodní lístek stál přibližně 30 dolarů. Denní náklady na stravu byly přibližně 60 centů. Velké lodě mohly v podpalubí přepravit 1 500 až 2 000 osob.

Cestující byli v podpalubí vystaveni hluku, zápachu, šeru, špíně, nedostatku vody, vzduchu a potravin. Ubytování byli v obrovských prostorách s nízkým stropem, ve kterých byla až pro

300 osob hustě postavena dvoupatrová lůžka o rozměrech 180 x 60 cm. Podobných prostor bylo v podpalubí několik. Přes všechny útrapy si přistěhovalci uchovávali víru v lepší budoucnost, která je v Americe čeká. Během plavby, která podle typu lodi a počasí, trvala od 10 dnů po více než měsíc, cestující hráli karty, zpívali, tancovali a hovořili. Na mysl se jim však ustavičně vraceli starosti o to, zda je Amerika přijme či budou deportováni zpět do Evropy. Na konci cesty byli vyčerpáni fyzicky, duševně i citově.

Ještě před vystoupením na břeh proběhla na lodi lékařská prohlídka a karanténa. Ta měla odhalit, zda přistěhovalci netrpí některou z nakažlivých chorob: cholerou, morem, neštovicemi, tyfem, žlutou zimnicí, spálou, spalničkami nebo záškrtem. Většina cestujících z první a druhé třídy mohla poté přístav opustit. Pasažéři z podpalubí byli naloženi na menší lodi a odvezeni na Ellisův ostrov, kde od roku 1892 existovala imigrační stanice.

Zde pokračovala lékařská prohlídka. Lékaři pozorovali přistěhovalce a snažili se odhadnout, zda netrpí srdečními či mentálními onemocněními. Každý příchozí prošel zběžnou kontrolou tváře, vlasů, krku a dlaní. Asi pětina byla určena k zevrubnější kontrole. Vážné onemocnění, které nezaručovalo, že by osoba byla schopná pracovat a zajistit si obživu, představovalo důvod pro deportaci. Často přitom došlo k rozdělení rodin.

Pokud přistěhovalci úspěšně prošli lékařskou prohlídkou, čekal je rozhovor s úředníkem ověřujícím osobní údaje. Pohovoru byl přítomen překladatel a celá procedura trvala pouhé dvě minuty. Pouze 2% příchozích neuspěla u kontroly. Těm šťastnějším bylo vydáno povolení ke vstupu do Spojených států. Ještě na Ellisově ostrově si vyměnili peníze či zlato nebo stříbro za americké dolary a koupili jízdenku na železnici nebo lodní lístek pro další cestu do vnitrozemí. Přímo z Ellisova ostrova byli lodí odvezeni ke svému vlaku.

František a Anna uváděli jako cíl své cesty město Tyndall v okrese Bon Homme státu Jižní Dakota. Podle sčítání lidu žilo v tomto státě v roce 1900 celkem 2 320 osob narozených v Čechách nebo na Moravě. Důležité však je, že v Tyndall měl žít i Františkům bratranec Tomáš Švanda. Ještě před odjezdem na západ snoubenci uzavřeli v New Yorku sňatek.

Zda do Tyndall skutečně dorazili nevíme. Bezpochyby se však s Tomášem setkali, neboť první dítě, syn Frank, se Františkovi a Anně narodilo v roce 1906 ve městě Lake Andes. To leží v okrese Charles Mix, který bezprostředně sousedí s okresem Bon Homme. V tomto místě se však manželé neusadili. Další dítě, syn Vlastimil, se jim narodilo v roce 1910 v Dallas, které je od Lake Andes vzdáleno přes 100 km. Třetí dítě, syn Louis, se narodilo roku 1911 v Jordan

vzdáleném od Dallas přibližně 50 km. Po narození třetího dítěte opouští Jižní Dakotu a hledají štěstí jižněji ve státě Nebraska. Absolvují cestu dlouhou přes 600 km a přicházejí do města Omaha, kde se jim v roce 1913 narodilo čtvrté dítě.

Zatím se nepodařilo zjistit, zda měli v Jižní Dakotě možnost žít ve společenství českých a moravských evangelíků. Pokud jej hledali, mohli jej nalézt právě v Omaze. Již v roce 1885 se zde zformovala malá skupinka evangelíků, která pro svá shromáždění vybuodovala modlitebnu a na památku Jana Husi ji nazvala Betlémská kaple (Bethlehem Chapel). Od roku 1890 měl tento sbor stálého faráře. Roku 1904 přišel na sbor farář Bohdan A. Filipi a zůstal zde až do konce roku 1913. Čtvrté dítě Františka a Anny, dcera Lillian, se narodila 12. října 1913. Není tedy vyloučeno, že minimálně několik měsíců mohl být mladý pár ve sboru, který vedl Annin jmenovec. Zda byli příbuzní není zřejmé. Není však pravděpodobné, že by se jednalo o blízké příbuzné. Bohdan Filipi se narodil roku 1880 v Malčíně na Kutnohorsku. Jeho otec Antonín pocházel z Telecího u Poličky a působil jako učitel. O rodině Anny Filipi můžeme předpokládat, že se jednalo o starousedlíky ve Velkém Tresném.

Ani v Omaze rozrůstající se rodina dlouho nevydržela. Páté dítě, syn Otto, se narodilo v Milligan vzdáleném od Omahy téměř 200 km. V tomto místě byl roku 1924 založen česko-americký protestantský sbor. Jedná se o unikát, neboť mezi 14 českými protestantskými sbory či misemi v Nebrasce jde o jediný sbor, který byl ihned od svého založení česko-americký. Ani v tomto případě však nevíme, zda se rodina na životě sboru podílela.

Co však můžeme tvrdit zcela jistě je, že ani Milligan není místem, kde se měla rodina trvale usadit. Svůj domov našli až ve Friend, okrese Saline. Milligan ovšem není od Friend příliš vzdáleno, pouhých 25 km. Není známo, kde se narodilo šesté dítě, syn Joe. Podle jiných záznamů je však zřejmé, že nejpozději na počátku 30. let již rodina žila ve Friend. Nejstarší syn Frank se však již dříve oženil a usadil v Omaze, kde roku 1966 i zemřel.

Co táhlo rodinu do Friend nevíme. Rozhodně však z tohoto města pocházela manželka druhého syna Vlastimila, paní Olga Kasl. Důvodem k přestěhování nemohla být existence českého protestantského sboru. Americká Kongregační církev zde sice kdysi mezi Čechy a Moravany založila dvě misie, ale ty vždy měly malý počet členů a na počátku 20. let zanikly. Mezi českým a moravským obyvatelstvem v okrese Saline převládalo volnomyšlenkářství. Lidé hlásící se k tomuto hnutí odmítali církevní instituce a náboženství nepraktikovali.

V jak těsném kontaktu byl František se svým strýcem Štěpánem či jeho dětmi netušíme. Štěpánův syn Josef však minimálně jednou navštívil svého bratrance v Nebrasce. K setkání došlo v roce 1946. Josef se svou rodinou žil v Hutchinson ve státě Minnesota. Musel tedy urazit cestu dlouhou téměř 700 km. Josef navštívil příbuzné ve Friend minimálně ještě jednou v roce 1960.

František Ondráček zemřel ve Friend v roce 1949. Jeho žena Anna ho následovala v roce 1961. Ve Friend se usadily tři ze šesti jejich dětí. Je tedy velmi pravděpodobné, že bychom tam mohli navštívit jejich potomky i dnes.